Nuorisovaltuuston toimintasäännön päivittäminen

Nuorvalt 27.08.2026 § 4

Valmistelija

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Erik Räsänen
Erityisnuorisotyöntekijä Lasse Pehkonen
Nuorisovaltuusto

Taustaa ja lakisääteisyys

Nuorisovaltuusto on kuntien lakisääteinen pysyvä vaikuttamistoimielin. Kuntalain (410/2015) 26 §:n mukaan kunnassa on oltava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä. Kunnanhallituksen tehtävä on asettaa nuorisovaltuusto ja huolehtia sen toimintaedellytyksistä.

Nuorisovaltuustolle on annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen sekä muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto tulee ottaa mukaan lasten ja nuorten osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen kunnassa.

Nuorisolain (1285/2016) 24 §:n 2 momentin mukaan ”kunnan ja valtion viranomaisen tulee tarjota ja järjestää nuorille mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa paikallista, alueellista ja valtakunnallista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn tai heitä tulee muutoin kuulla mainituissa asioissa. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa.”

Nuorisovaltuusto tukee lasten ja nuorten yhdenvertaisia osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia kunnassa. Nuorisovaltuuston keskeinen tehtävä on tuoda lasten ja nuorten ääntä suunnitteluun, päätöksentekoon ja arviointiin sekä tiedottaa vireillä olevista asioista. Päätöksentekoon neuvosto voi vaikuttaa tekemällä esityksiä, aloitteita ja lausuntoja lasten ja nuorten näkökulmasta. Nuorisovaltuusto on hyvissä ajoin otettava mukaan lapsia ja nuoria koskevien suunnitelmien laatimiseen. Nuorisovaltuustolla on mahdollisuus järjestää erilaista toimintaa ja tapahtumia.

Nuorisovaltuusto edistää yhteistyötä nuorten ja kunnan välillä, seuraten nuorten palvelutarpeiden kehittymistä. Sen tarkoitus on saada nuoriso kiinnostumaan yhteiskunnallisista asioista ja vaikuttamisesta. Nuorisovaltuusto tekee toimintaansa tunnetuksi ja tiedottaa siitä eri tiedotuskanavia käyttäen. Nuorisovaltuusto seuraa nuorisolain sekä muiden lapsia ja nuoria koskevien lakien toteutumista kunnassa.

Nuorisovaltuusto on vaikuttamistoimielin, joka ei ole kunnallinen viranomainen eikä tee poliittisia päätöksiä kuntalain 30 §:n mukaisesti. Siten sen kokousasioista ei voi tehdä kuntalain (410/2015) 134 §:n mukaista oikaisuvaatimusta eivätkä nuorisovaltuuston jäsenet ole muodollisesti kunnan luottamushenkilöitä.

Rautavaaran kunta huolehtii kuntalaissa mainittavista riittävistä toimintaedellytyksistä siten, että

- nuorisovaltuustolla on sihteeri: kunnan henkilöstön jäsen toimii pöytäkirjan pitäjänä ammattimaisesti ja osana työtehtäviään

- nuorisovaltuustolle järjestetään maksuttomat kokoustilat ja -tekniikat
- nuorisovaltuuston pöytäkirjat julkaistaan Rautavaaran kunnan verkkosivuilla ja arkistoidaan
- nuorisovaltuuston jäsenille maksetaan kokouspalkkiot, jotka on määritelty kunnan palkkiosäännössä
- nuorisovaltuustolle varataan toimintabudjetti kunnan talousarvion käyttötalousosaan
- nuorisovaltuuston ja kunnan viranhaltijoiden välillä on riittävästi vuorovaikutusta
- nuorisovaltuustolla on mahdollisuus saada tietoa ja ottaa asioihin kantaa.

Nuorisovaltuusto Rautavaaran kunnassa

Rautavaaralla toimii koulun toiminnasta erillinen nuorisovaltuusto.

Kuntalain (410/2015) 26 §:n mukaisesti kunnanhallituksen on huolehdittava nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä. Rautavaaran kunnanhallitus asettaa nuorisovaltuusto ja nimeää sen jäsenet nuorisovaltuustoon pyrkivien nuorten ehdotusten pohjalta. Nuorisovaltuusto toimii kunnanhallituksen alaisuudessa, mutta sen kustannuspaikka on sivistystoimen alla.

Päivitetyn toimintasäännön muutostarpeet

Nykyinen nuorisovaltuuston toimintasääntö on vuodelta 2021, jolloin sen on hyväksynyt kunnanhallitus (21.6.2021, § 116). Toimintasääntöön on tehty pieni tekninen lisäys, joka mahdollistaa jäsenten ottamisen mukaan kesken toimikauden (khall 22.4.2024, § 53).

Koska toimintasääntöä ei ole päivitetty laajemmin viiteen vuoteen, siinä on selkeitä päivitystarpeita. Keskeisimmät muutokset kumpuavat Rautavaaran päivitetystä hallintosäännöstä (khall 8.12.2025; § 203, kvalt 15.12.2025, § 72). Rautavaaran kunnan hallintosäännön (voim. 1.1.2026 alkaen) 124 §:n nuorisovaltuusto voi nimetä valtuuston kokoukseen edustajansa, jolla on läsnäolo- ja puheoikeus. Edustajalla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa. 165 § mahdollistaa edustajan nimeämisen myös sivistyslautakuntaan ja tekniseen lautakuntaan. Lisäksi päivitetyn hallintosäännön 189 §:n mukaan nuorisovaltuustolla on kunnassa aloiteoikeus. Nuorisovaltuuston edustajalla on oikeus tehdä kunnanvaltuuston kokouksessa aloite asiassa, jonka hän arvioi lasten ja nuorten kannalta merkittäväksi.

Keskeiset muutokset

Kokonaisuudessaan toimintasääntö on päivitetty vastaamaan nuorisovaltuuston nykytilannetta. Päivitetyssä toimintasäännössä on seuraavia muutoksia:

- toimintasääntö on tekstisisällöltään ja graafisesti vastaavanlainen kuin vanhus- ja vammaisneuvoston, kunnan toisen lakisääteisen vaikuttamistoimielimen, toimintasääntö
- toimintasäännössä mainitaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen vastaava vaikuttamistoimielin eli Pohjois-Savon hyvinvointialueen nuorisovaltuusto, jossa on myös rautavaaralaiset edustajat
- nuorisovaltuustolle määritellään oikeus perustaa työryhmiä vastaavalla tavalla kuin vanhus- ja vammaisneuvostolla
- toimintasäännössä käydään läpi lainsäädännöllinen tausta eli nuorisovaltuuston suhde kuntalakiin ja nuorisolakiin

- toimintasäännössä huomioidaan Rautavaaran kunnan päivitetyssä hallintosäännössä mainittu aloiteoikeus sekä oikeus nimetä edustaja kunnanvaltuuston kokouksiin, sivistyslautakuntaan ja tekniseen lautakuntaan
- toimintasääntö mahdollistaa sen, että nuorisovaltuuston jäsenillä voi olla varajäseniä, vaikkakaan nykytilanteessa nuorisovaltuutettujen enimmäismäärää ei ole muutenkaan ylitetty
- toimintasääntö huomioi tilanteen, jossa nuorisovaltuuston edustaja jouduttaisiin erottamaan tehtävästään
- päällekkäisiä osia on poistettu
- toiminnan kannalta epäolennaisia asioita on poistettu
- toimintasäännön kieltä on selkeytetty, parannettu ja tiivistetty.

Liitteet ja oheismateriaali

Nuorisovaltuuston voimassa oleva toimintasääntö
Nuorisovaltuuston päivitetty toimintasääntö, luonnos

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten ennakkoarviointia ei ole tarpeen tehdä, koska asia koskee toiminnan suunnittelua.

Esittelijä

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Erik Räsänen

Päätösehdotus

Nuorisovaltuusto päättää hyväksyä päivitetyn toimintasääntönsä ja esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy päivitetyn toimintasäännön.

Päätös

Nuorisovaltuusto päätti hyväksyä päivitetyn toimintasääntönsä ja esittää kunnanhallitukselle, että se hyväksyy päivitetyn toimintasäännön.

khall 16.11.2026 § 142

Valmistelija

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Erik Räsänen
Erityisnuorisotyöntekijä Lasse Pehkonen
Nuorisovaltuusto

Nykyinen, voimassa oleva nuorisovaltuuston toimintasääntö on vuodelta 2020, ja siihen on tehty vain pieniä täsmennyksiä vuonna 2025. Rautavaaran kunnan hallintosäännön päivittämisen myötä myös nuorisovaltuuston toimintasääntöä on tarpeen päivittää.

Nuorisovaltuusto on hyväksynyt ehdotuksen päivitetystä toimintasäännöstä kokouksessaan 27.8.2026 § 4.

Esiteltävään päivitettyyn toimintasääntöön on tehty täsmmenyksiä ja korjauksia valtuutetuilta tulleiden palautteiden perusteella. Toimintasäännössä on selkeytetty kunnanhallituksen roolia jäsenien ja varajäsenien nimittämisessä kuin myös mahdollisissa eroamis- ja erottamistilanteissa. Myös vanhasta toimintasäännöstä jääneitä vanhentuneita ilmaisuja on poistettu.

Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n asiantuntija on kommentoinut toimintasääntöluonnosta. Nuva ry:ltä saadun palautteen myötä nuorisovaltuuston järjestäytymistä on täsmennetty ja selkeytetty erillisellä alaluvulla.

Kuntaliiton ohjeen (Ohjeita nuorisovaltuuston perustamiseen ja toimintasäännön laatimiseen) mukaan toimintasäännön laatiminen ei ole nuorisovaltuustolle pakollinen, mutta sen laatiminen jäsentää nuorisovaltuuston toimintaa. Toimintasääntö kokoaa yhteen nuorisovaltuustoa koskevan kuntakohtaisen sääntelyn. Sen laatimisessa on kuultava nuoria. Ohje suosittelee, että nuorisovaltuuston toimintasääntöön jätetään riittävää joustavuutta, jotta nuorisovaltuustolla on edellytyksiä kehittää toimintaansa.

Liitteet ja oheismateriaali

Nuorisovaltuuston voimassa oleva toimintasääntö
Nuorisovaltuuston päivitetty toimintasääntö, luonnos

Vaikutusten arviointi

Vaikutusten ennakkoarviointia ei ole tarpeen tehdä, koska asia koskee toiminnan suunnittelua.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Mikko Kärnä

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää

hyväksyä nuorisovaltuuston päivitetyn toimintasäännön.

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö Erik Räsänen oli mukana kokouksessa klo 17.03-17.24 esittelemässä asiaa ennen päätöksentekoa.

Tiina Föhr teki vastaesityksen, jonka mukaan kappaleesta 4.1 jätettäisiin kohta "tai joka opiskelee Rautavaaran yhtenäiskoulussa tai lukiossa" pois. Esitys raukesi kannattamattomana.

Hyväksyttiin yksimielisesti.